

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. กิจกรรมการอ่าน
3. การใช้เอกสารจริงในการสอนภาษา
4. การสร้างแบบทดสอบในการวัดความเข้าใจในเอกสารจริง
5. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในเอกสารจริง

2.1 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1.1 ลักษณะการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

วิธีการสอนภาษาต่างประเทศมีอยู่หลายวิธีและต่างก็ได้ถูกคิดค้นมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในแต่ละยุคแต่ละสมัย อย่างไรก็ตามผู้สอนและผู้เรียนก็ยังไม่ค่อยพอใจกับผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่ผ่านมามากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสารกัน ทำให้ในช่วงปลายปีคริสต์ศักราช 1960 ได้มีการคิดค้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารขึ้นและได้ถูกนำมาปรับใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีการสอนภาษาต่างประเทศวิธีหนึ่งที่ได้รับการนิยมน้อยอย่างแพร่หลายในปัจจุบันเนื่องจากสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันที่ต้องการเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารมากกว่าการเรียนเพียงโครงสร้างและกฎเกณฑ์ของภาษาแต่ไม่สามารถสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว หลักการสำคัญของการสอนภาษาวิธีนี้คือจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นกระบวนการสื่อสารโดยใช้ทักษะภาษาทั้ง 4 ด้านในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้องและเหมาะสมผ่านกิจกรรมภาษาที่มีความสมจริง

จากลักษณะวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่กล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการที่บุคคลที่เรียนภาษาต่างประเทศจะสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมนั้น ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถทางภาษาในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความสามารถในการใช้ระเบียบวิธีทางภาษา
2. ความสามารถในการใช้ภาษาทางสังคม
3. ความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ของเนื้อความ
4. ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อสาร

ในการใช้ภาษา ถ้าหากใช้ภาษาโดยไม่ถูกต้องตามกฎไวยากรณ์ ก็จะทำให้การสื่อสารคลุมเครือหรือไม่สื่อความหมาย แต่หลักการสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษาด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการสอนภาษาในแนวนั้นนอกจากจะเน้นทักษะการสื่อสารแล้วโครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาก็น่าเป็นสิ่งที่การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน

2.1.2 การจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีการสอนที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาเฉพาะเรื่องของ ระบบเสียง คำศัพท์และไวยากรณ์เท่านั้น แต่ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ของคู่สนทนา รวมทั้งวัฒนธรรมของสังคมเจ้าของภาษาด้วย โดยผลลัพธ์สำคัญของการเรียนภาษาที่ต้องการคือ “ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาที่อยู่บนความถูกต้องในบริบทต่าง ๆ (Fluency over Accuracy)” (Nunan, 2003, p.6) แล้วยังต้องมีความเหมาะสม (Appropriacy) อีกด้วย (Tanaka Nozomi, 1989, pp.136 – 137)

การจัดเนื้อหาการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ จะเน้นความสำคัญที่ใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ถูกต้องและเหมาะสมทั้งในด้านของเนื้อหาภาษาและบริบททางวัฒนธรรมและสังคม นอกจากนี้มีการจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาที่ผู้เรียนคุ้นเคยและมีโอกาสที่จะได้ใช้บ่อยในชีวิตประจำวันด้วย

สมิตรา อังวัฒนกุล (มปป., น.1) ได้ให้ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า “ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายได้ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาจึงไม่เน้นเฉพาะการเรียนการสอน รูปแบบหรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่จะต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารด้วย การเรียนการสอนจะเกิดประสิทธิภาพเต็มที่ถ้าผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เพื่อฝึกการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับสภาพการณ์จริงให้มากที่สุด"

โรเบิร์ต ลาโด (Robert Lado, 1964, p.54) ให้ข้อคิดเห็นว่า "ควรสอนภาษาอย่างที่ภาษาเป็นอยู่ ไม่ใช่สอนภาษาอย่างที่ควรจะเป็น (teach the language as it is, not as it ought to be)"

วิดโดว์สัน (Widdowson, 1983, p.30) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า "ภาษาจะถูกสอนเพื่อการติดต่อสื่อสาร (Communication) และถูกนำเสนอ (Present) ในรูปของการสื่อสาร ดังนั้นทุก ๆ กิจกรรมในชั้นเรียนต้องมีความสมจริง (Authenticity)

ดี เอ วิลคินส์ (D.A. Wilkins, 1974, pp.83 – 84) เสนอว่า ผู้สอนควรเน้นการเรียนทักษะการสื่อสารและการรับสาร (Produce and Receive Communication) โดยการจัดกิจกรรมภาษาที่เน้นการสื่อสารโดยให้ผู้เรียนไม่ต้องกังวลกับรูปแบบของภาษามากจนเกินไป และกิจกรรมภาษาที่จัดนั้น ควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนด้วย ดังนี้

1. สร้างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาภาษา เช่น ลำดับคำในประโยค กาล ประเภทของคำ เป็นต้น

2. หัวข้อในการสื่อความหมาย เช่น การใช้ภาษาในการกล่าวทักทาย การกล่าวลา การปฏิเสธ การขอร้อง เป็นต้น

นอกจากนี้ วิลคินส์ ยังได้เสนอลักษณะของหลักสูตรที่เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่าควรจะมีลักษณะดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับเรื่องที่ผู้พูดต้องการจะสื่อความหมาย
2. วิเคราะห์ถึงความจำเป็นของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในหัวข้อต่าง ๆ
3. ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษา
4. ให้ความสำคัญกับโครงสร้าง และกฎเกณฑ์ทางภาษาตามความจำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อความหมายออกมาได้ชัดเจน
5. ให้ความสำคัญกับสถานการณ์ที่ใช้ภาษา

วิลเลียมส์ (Williams, 1995, p.12 อ้างจาก ปณพร สุวรรณไตรย์, 2539, น.13) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอย่างแท้จริง และใช้สื่อการสอนที่มีความหลากหลาย

2. ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้สอนกับผู้เรียนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ มาเป็นสื่อช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด

3. ให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่คับขัน

4. ไม่เน้นรูปแบบของภาษามากนัก กล่าวคือ

4.1 ไม่แก้ไขข้อความที่ผู้เรียนใช้ผิด

4.2 ไม่สอนกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์มากเกินไป

5. ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกใช้ภาษาและเนื้อหาที่จะเรียน

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารนั้น จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในหัวข้อต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมมากกว่าการเน้นการศึกษาโครงสร้างทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว การจัดการเรียนการสอนเน้นให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน ส่งเสริมให้เรียนรู้แบบให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมภาษา จัดกิจกรรมการเรียนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติและเห็นเป้าหมายของการเรียนภาษาเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการคิดแก้ปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่ในระหว่างที่กำลังเรียนอยู่

สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นนั้นก็มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนมาตามยุคตามสมัยเช่นเดียวกัน จากการสอบถามผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พบว่าทุกโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วย โดยผู้สอนจะสอนให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารเป็นภาษาญี่ปุ่นได้ตั้งแต่เรียนในครั้งแรก ๆ อย่างไรก็ตามเมื่อเนื้อหาของภาษาเริ่มซับซ้อนขึ้น ผู้สอนมักจะหันกลับมาใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม (Traditional Approach) เพราะสามารถตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้ง่ายกว่าและไม่มีวิธีการที่ยุ่งยากมากเท่ากับวิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ชั้นเรียนที่ใช้วิธีแบบดั้งเดิมมักจะทำให้ผู้เรียนท่องคำศัพท์โดยจำความหมายเป็นภาษาไทย จากนั้นจึงให้ฝึกแปลประโยคเป็นส่วนมาก เพราะผู้สอนเชื่อว่าถ้าผู้เรียนสามารถแปลประโยคได้ก็ย่อมจะสามารถพูดสื่อสารได้เช่นกัน ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ ผู้เรียนส่วนมากเกิดความเบื่อหน่ายจากการทำกิจกรรมซ้ำ ๆ จนบางครั้งอาจเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นและถึงแม้จะมีนักเรียนที่สามารถแปลประโยคได้ แต่เมื่อต้องสื่อสารโดยใช้คำพูดหรือคิดข้อความที่ต้อง

สื่อสารเอง ผู้เรียนกลับไม่สามารถสื่อสารได้คล่องแคล่วเนื่องจากยึดติดกับการแปลประโยคจากภาษาไทยไปเป็นภาษาที่เรียน นอกจากนี้ประโยคที่ผู้เรียนใช้ก็ขาดลักษณะการสื่อสารทางวัฒนธรรม เนื่องจากผู้เรียนมักจะแปลประโยคจากภาษาไทยเป็นภาษาที่เรียนโดยที่ไม่ได้ตระหนักถึงความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของภาษาทั้งสอง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสอนภาษาญี่ปุ่นในชั้นต้น เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างพื้นฐานการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารที่ดีแล้วยังเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาญี่ปุ่นว่าเมื่อเรียนแล้วสามารถใช้สื่อสารได้ถึงแม้จะเป็นภาษาญี่ปุ่นชั้นต้นก็ตาม

สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารให้ได้ผลนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จัดเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียน
2. เลือกเนื้อหาภาษาที่ใช้อยู่จริงในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนในชั้นเรียนกับสิ่งที่ต้องเจอภายนอกชั้นเรียนได้
3. จัดเตรียมสถานการณ์การใช้ภาษาเพื่อให้เนื้อหาภาษาที่เรียนนั้นมีความหมาย
4. จัดกิจกรรมการเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงภาษาที่เรียนในแต่ละครั้ง
5. จัดกิจกรรมภาษาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการฝึกฝน เกิดการเรียนรู้และเกิดการนำไปใช้
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยเหลือกันในการเรียนภาษาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และกระตุ้นให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน
7. ใช้วิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนเห็นการเชื่อมโยงภาษาที่เรียนกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่เรียนเพื่อให้เข้าใจบรรทัดฐานที่เจ้าของภาษามีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้สามารถใช้ภาษาได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวถึงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น สิ่งที่มีมักจะคิดถึงคือทักษะการฟังและการพูด ส่วนทักษะการอ่านและการเขียนนั้นมักจะได้รับความสำคัญรองลงไป แต่ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากจะให้ความสำคัญทักษะการฟังและการพูดแล้ว ทักษะการอ่านและการเขียนก็มีความสำคัญมากเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่านก็เป็นทักษะอีกอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน เนื่องจากประเทศไทยนั้นไม่ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารมากในชีวิตประจำวันเหมือนกับภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนขาดช่องทางที่จะใช้ทักษะฟังและ

พูดได้มากเท่าที่ควร แต่ทักษะการอ่านนั้นผู้เรียนสามารถที่จะรับข่าวสารหรือข้อความต่าง ๆ ที่เป็นภาษาญี่ปุ่นได้บ่อยจากสื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น การอ่านจึงเป็นทักษะภาษาที่ควรได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นจึงควรมีการนำข้อความหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เป็นของจริงเข้ามาให้ผู้เรียนได้สัมผัสบ่อย ๆ เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยและปลูกฝังนิสัยการอ่านข้อความภาษาญี่ปุ่นที่เป็นของจริง

2.2 กิจกรรมการอ่าน

2.2.1 การอ่านและจุดมุ่งหมายในการอ่าน

ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้น ทักษะการอ่าน เป็นทักษะที่ควรได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปสู่การรับรู้ข่าวสาร การค้นคว้าหาความรู้ใหม่ เสริมสร้างประสบการณ์ และให้ความเพลิดเพลิน นอกจากนี้ยังเป็นทักษะที่จะอยู่กับผู้เรียนและมีโอกาสได้ใช้บ่อยมากที่สุด และช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา (สมิตรา อังวัฒนกุล, มปป., น.31)

การอ่านมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้อ่าน เนื้อหาที่อ่านและกลวิธีที่ใช้ในการอ่าน นอกจากนี้การที่ผู้อ่านจะเข้าใจในสิ่งที่ตนกำลังอ่านได้นั้น ผู้อ่านจำเป็นต้องมีประสบการณ์หรือความรู้เดิมมาช่วยในการสร้างความคิดรวบยอดและเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ในที่สุด

จุดมุ่งหมายในการอ่านของแต่ละบุคคลนั้นจะมีความแตกต่างกันออกไป เช่น อ่านเพื่อหาข้อมูล อ่านเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ อ่านเพื่อความบันเทิง เป็นต้น เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในด้านภาษาและเนื้อหาวิชาในการทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน ทักษะการอ่านจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนาอยู่เสมอ

การอ่านเป็นทักษะที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งโดยไม่จำเป็นต้องยึดติดกับการอ่านเพียงรูปแบบเดียว นูแนน (Nunan, 1989, pp.33 -34) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศไว้ 7 ประการดังนี้

1. เพื่อต้องการทราบข่าวสารหรือได้รับข้อมูลในเรื่องบางเรื่องที่ตนเองสนใจ
2. เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอน วิธีการ หรือหน้าที่ที่ตนต้องทำหรือต้องเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน

ประจำวัน

3. เพื่อแสดงละคร เล่นเกม หรือทายเกมปริศนา
4. เพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยใช้จดหมายหรือจดหมายธุรกิจ
5. เพื่อต้องการทราบเวลาหรือสถานที่ที่จัดการแสดงเรื่องราวต่าง ๆ
6. เพื่อต้องการทราบว่ามียะไรบ้างที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือได้เกิดขึ้นผ่านไปแล้ว
7. เพื่อความบันเทิง สนุกสนาน

อย่างไรก็ตามสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นนั้นอาจจะมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับอายุและภูมิหลังของแต่ละบุคคล สำหรับกรณีของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ ยังเป็นวัยรุ่นและมักจะสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับความสวยงาม ดารา นักร้อง การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้การสอนอ่านสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้สอนได้นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะทำใน 3 ลักษณะคือ (1) กำหนดจุดประสงค์การอ่านโดยผู้สอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการเรียนรู้ (2) ให้ผู้เรียนกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านเอง การกำหนดจุดประสงค์เองนี้จะทำให้ผู้เรียนสนุก และไม่รู้สึกรำคาญบังคับ (3) ทั้งผู้สอนและผู้เรียนกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการอ่านทั้ง 2 ฝ่าย ผู้วิจัยเห็นว่าถ้ามีการกำหนดจุดประสงค์ในลักษณะนี้ ประสิทธิภาพการอ่านก็จะมีมากขึ้น

การฝึกทักษะการอ่านนั้นมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับระดับของผู้เรียนและเทคนิควิธีของผู้สอนแต่ละคนว่าจะเลือกใช้แบบใด อย่างไรก็ตามการที่จะอ่านให้ได้ประสิทธิภาพนั้นนอกจากกลวิธีการอ่านแล้วยังมีส่วนประกอบอื่น ๆ ด้วย

นูแนน (Nunan, 2003, p.68) ให้ความหมายของการอ่านว่า “เป็นกระบวนการที่ผู้อ่านเชื่อมโยงข้อมูลจากบทอ่านกับประสบการณ์ความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อสร้างให้เกิดความหมาย โดยจุดมุ่งหมายของการอ่านก็คือการทำความเข้าใจในเนื้อหาในบทอ่าน”

ซูลี อินมัน (2533, น.16) กล่าวถึงการอ่านที่ดี 3 ประการ ได้แก่

1. ภูมิหลัง คือมีความรู้รอบตัวที่กว้างขวาง
2. ประสบการณ์ คือการได้พบได้เห็นได้คุ้นเคยกับเหตุการณ์หรือเรื่องราว
3. การรู้เชิงภาษา คือความสามารถในการเข้าใจและการใช้ภาษา

ดูบิน (Dubin, 1982, p.15) กล่าวว่าผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งที่จะช่วยให้การอ่านประสบความสำเร็จซึ่งมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. การมีวุฒิภาวะพร้อมที่อ่าน (Maturation)

2. จัดเนื้อหาที่จะอ่านให้เหมาะสมกับระดับอายุและความสนใจที่จะอ่าน (Motivation)

3. มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการอ่านอย่างมีความหมาย (Meaning) เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน

จะเห็นว่าทั้งครูแนะและครูอื่นต่างเห็นตรงกันว่านอกจากความสามารถในเชิงภาษาแล้ว ประสบการณ์ ความรู้เดิมของผู้อ่านก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ง่ายและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการอ่านจึงไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการทำความเข้าใจความหมายตามตัวอักษรที่ปรากฏเท่านั้น แต่ยังอาศัยองค์ประกอบอื่นที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน และสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่อ่านตามที่ผู้อ่านตั้งจุดประสงค์ไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย บางครั้งแม้ผู้อ่านจะมีความรู้ในตัวภาษาเป็นอย่างดี แต่เรื่องที่อ่านเป็นสิ่งที่ผู้อ่านไม่มีความรู้เดิมอยู่เลยก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ได้ยากขึ้น ดังนั้นเทคนิคการเดาความหมายของคำจากบริบทหรือการใช้ประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านจะสามารถช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่ายขึ้น ซึ่งผู้สอนสามารถที่จะสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนในระหว่างเรียนได้ เพื่อให้ผู้เรียนพร้อมที่จะออกไปพบกับโลกของความเป็นจริงนอกชั้นเรียน ซึ่งเอกสารจริงที่เจ้าของภาษาใช้อยู่ในชีวิตประจำวันนั้นถือเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เพราะนอกจากจะได้เรียนเนื้อหาภาษาแล้ว ยังได้เห็นความสำคัญและรู้วิธีใช้เอกสารจริงแต่ละประเภทอีกด้วย

แม้ว่าในการอ่านข้อความที่เป็นภาษาญี่ปุ่นในชั้นต้นนั้นอาจมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เช่น ลักษณะของไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น จำนวนคำศัพท์ของผู้เรียน หรือระบบการเขียนของภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีตัวอักษรที่ใช้เขียนผสมกันถึง 3 ประเภท ได้แก่ ตัวอักษรฮิรางานะ ตัวอักษรคาตากานะและตัวอักษรคันจิ ซึ่งล้วนอาจจะเป็นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพการอ่านของผู้อ่านได้ แต่เนื่องจากเอกสารจริงที่นำมาใช้ในชั้นเรียนนั้นเป็นสิ่งที่คนญี่ปุ่นใช้อยู่จริงในสังคมจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องพบเจอ

ดังนั้นผู้สอนจึงควรแนะนำลักษณะภาษาที่อาจจะแตกต่างจากที่เรียนในชั้นเรียน เช่น การใช้ตัวอักษรคาตากานะแทนตัวอักษรฮิรางานะ การละคำช่วยบางคำ การสอนตัวอักษรคันจิบางตัวที่ยังไม่ได้เรียนแต่มักจะพบเห็นบ่อย ๆ ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายโดยที่ไม่จำเป็นต้องเข้าใจในสิ่งที่อ่านเต็ม 100 เปอร์เซนต์ก็ได้ เช่น การอ่านรายการสินค้าของห้างสรรพสินค้าแล้วเลือกซื้อของ หรือการอ่านแผ่นพับแนะนำสถานที่ต่าง ๆ โดยให้บอกว่าอยู่ที่ไหน เปิดเวลาอะไร เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่เครียดกับเนื้อหาและไวยากรณ์ของ

เอกสารจริงชิ้นนั้น ๆ และเมื่อทำเช่นนั้นบ่อย ๆ ผู้วิจัยเชื่อว่าจะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการอ่าน เอกสารจริงภาษาญี่ปุ่นได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2.2 การอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารถือว่า การอ่านเป็นกระบวนการหนึ่งของการสื่อสาร กล่าวคือผู้อ่านมีจุดประสงค์ในการอ่าน ทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านและสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้โดยมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาที่อ่านได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น การอ่าน คัดตลาคัดเลือกแล้วเลือกซื้อสินค้า หรือการอ่านคำแนะนำการใช้ยาแล้วสามารถกินยาได้ถูกต้อง เป็นต้น การอ่านเพื่อการสื่อสารนี้เน้นการมีความสัมพันธ์กับทักษะอื่นในการเรียนรู้ เช่น เมื่ออ่านแล้วสามารถเล่าเรื่องหรือเขียนสรุปเรื่องได้ เป็นต้น

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นการฝึกอ่านในชั้นเรียนจึงควรที่จะเลือกบทอ่านที่นอกจากจะเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความสมจริงและเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันด้วย การเลือกบทอ่านที่มาจากเอกสารจริงที่อยู่ในชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษานั้น จะช่วยเพิ่มพูนคำศัพท์ให้แก่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการติดต่อสื่อสารได้โดยตรง เพราะคำศัพท์และรูปประโยคที่มาจากเอกสารจริงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องไปพบในสถานการณ์จริงเมื่ออยู่นอกชั้นเรียนหรือจบการศึกษาไปแล้ว

วิดโดว์สัน (Widdowson, 1983, p.30) กล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการอ่าน 2 ระดับ เพื่อที่จะสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ คือ

1) ความสามารถในการทำความเข้าใจ (Comprehending) จากบทอ่าน

2) ความสามารถในการตีความหมาย (Interpreting) จากบทอ่าน

ดังนั้นนอกจากที่ผู้อ่านจะต้องศึกษาเรื่องของศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์แล้ว ผู้อ่านต้องได้รับการฝึกการตีความเนื้อหาของสิ่งที่อ่านและสามารถที่จะตอบสนองต่อสิ่งที่ตนอ่านได้ เนื่องจากการตอบสนองต่อสิ่งที่อ่านได้นั้น เป็นหลักการสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นั่นคือการนำภาษาไปใช้นั่นเอง เช่น เมื่ออ่านโฆษณารับสมัครงานจากหนังสือพิมพ์แล้วสามารถเขียนจดหมายไปสมัครงานได้ หรือเมื่ออ่านนิยายแล้วสามารถนำไปเล่าให้เพื่อนฟังต่อได้ เป็นต้น

นอกจากนี้การอ่านเร็วที่เรียกว่าการอ่านแบบ scanning และ skimming ก็เป็นทักษะการอ่านอีกประเภทหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถที่จะทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วและมี

ประสิทธิภาพ โดยการอ่านแบบ scanning นั้นจะใช้ในการอ่านเพื่อหาข้อมูลที่ต้องการอย่างรวดเร็วโดยการกวาดสายตาเพื่อหาคำหรือข้อความสำคัญที่จะนำไปสู่ข้อมูลที่ต้องการได้ เช่น ราคาสินค้า เวลาเปิดทำการ นอกจากนี้การมองหาสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายก็ถือเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งของการอ่านแบบนี้ เช่น การหาหมายเลขโทรศัพท์จากสัญลักษณ์ ☎ หรือการหารหัสไปรษณีย์จาก ๕ เป็นต้น ซึ่งสัญลักษณ์บางอย่างนั้นเป็นสิ่งเฉพาะของแต่ละวัฒนธรรม เช่น สัญลักษณ์ ๕ ของที่ทำการไปรษณีย์ที่ใช้ในประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

ส่วนการอ่านแบบ skimming นั้นเป็นการอ่านเร็วเพื่อจับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่าน โดยจะละคำหรือข้อความที่ไม่สำคัญไว้ โดยจุดประสงค์หลักของการอ่านในลักษณะนี้คือเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน โดยในขณะที่อ่านนั้นผู้อ่านจะต้องมีการคาดการณ์เนื้อเรื่องและความหมายของสิ่งที่อ่านไปด้วย การอ่านในลักษณะนี้เป็นการอ่านที่เอื้อประโยชน์ต่อการอ่านเพื่อการสื่อสารเป็นอย่างยิ่งเพราะผู้อ่านสามารถที่จะเลือกรับเฉพาะข้อมูลที่ต้องการภายในเวลาที่รวดเร็ว และสามารถตอบสนองต่อเอกสารที่อ่านนั้นได้ภายในเวลาอันสั้น

มายุมิ โอกะ (Mayumi Oka, 2001, p.4) กล่าวว่า การอ่านแบบ scanning นั้นเป็นการอ่านเพื่อหาข้อมูล เหมาะที่จะใช้อ่านผ่านโฆษณา ตารางเวลาและเอกสารต่าง ๆ ที่พบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน โดยที่ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องอ่านข้อความทั้งหมด โดยจะเลือกอ่านเฉพาะส่วนที่จำเป็นต้องใช้เท่านั้น ส่วนการอ่านแบบ skimming นั้นเป็นการอ่านแบบเพื่อหาคำสำคัญเพื่อให้ได้ความคิดรวบยอด เหมาะที่จะใช้อ่าน บันทึก หนังสือพิมพ์ บทความในนิตยสาร เป็นต้น

ผู้วิจัยได้คัดเลือกเอกสารจริงที่เห็นว่าเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยดูจากระดับภาษาและความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนแล้วนำมาจัดทำเป็นแบบทดสอบวัดความเข้าใจในเอกสารจริงของการทำวิจัยในครั้งนี้ (ดูภาคผนวก ข หน้า 90) โดยแบบทดสอบทั้ง 40 ข้อนี้มีลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร กล่าวคือ อ่านเพื่อหาข้อมูลที่ต้องการ ทั้งในระดับขั้นพื้นฐาน (Understanding) การทำความเข้าใจ (Comprehending) และระดับขั้นการตีความหมาย (Interpreting) จากบทอ่าน โดยทักษะการอ่านที่ผู้เรียนจะใช้ในการทำแบบทดสอบคือ การอ่านแบบ scanning และ skimming

จะเห็นว่าการอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จะแตกต่างจากการอ่านเพื่อเรียนภาษาแต่เพียงอย่างเดียว โดยผู้อ่านจำเป็นต้องมีจุดประสงค์ในการอ่าน และในขณะที่กำลังอ่านก็ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อ่านและที่สำคัญที่สุดคือ เมื่อเข้าใจสิ่งที่อ่านแล้วสามารถนำความเข้าใจที่ได้ไปทำกิจกรรมอื่นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถึงแม้ว่าการอ่านภาษาญี่ปุ่นจะค่อนข้างยากสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในขั้นต้น แต่ว่าการอ่านตามแนวการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นผู้วิจัยเห็นว่าสามารถที่จะกระทำได้ เพราะว่าเป็นการเน้นให้ผู้เรียนหาข้อความสำคัญ หรือตีความสิ่งที่อ่านแล้วนำสิ่งที่ได้นั้นไปกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้สอนสามารถที่จะเลือกบทอ่านมาให้ให้นักเรียนได้ฝึก รวมถึงแนะนำคำศัพท์ ตัวอักษรคันจิและไวยากรณ์ที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคยเข้าใจได้

ผู้วิจัยเห็นว่าผู้อ่านจะสามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ความรู้ด้านระบบตัวอักษรและการเขียน ได้แก่ การสะกดคำ การผสมคำและการอ่านคำได้ถูกต้อง
2. ความรู้ด้านเนื้อหาทางภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับระบบการสร้างคำและความหมาย ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษาและการเรียบเรียงประโยค เป็นต้น
3. ความสามารถในการแปลความและการทำความเข้าใจความหมายของประโยคและเนื้อเรื่องโดยรวม
4. ความสามารถในการตีความเพื่อที่จะเข้าใจถึงจุดประสงค์ของเรื่องราวทั้งหมด รวมถึงเข้าใจวิธีการเรียบเรียงเนื้อหาและเข้าใจความสัมพันธ์ของประโยคต่าง ๆ ในเนื้อเรื่องและสามารถติดตามความคิดของผู้เขียนได้
5. มีประสบการณ์และความรู้รอบตัวเพื่อนำมาช่วยทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ได้แก่ ความคุ้นเคยเกี่ยวกับข้อเขียน ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่เฉพาะด้านและความรู้ทั่วไป เป็นต้น และประสบการณ์ของผู้อ่านในด้านต่าง ๆ จะทำให้สามารถคาดเดาความหมายและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำขึ้น
6. เหตุผลการอ่านและวิธีการอ่าน ผู้อ่านแต่ละคนมีเหตุผลในการอ่านต่างกัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิธีการอ่าน ดังนั้นเวลาที่อ่านผู้อ่านจะต้องพิจารณาว่าเนื้อเรื่องที่อ่านนั้นนำมาจากไหน อ่านไปเพื่ออะไรและจะเลือกวิธีอ่านอย่างไรให้เหมาะสม
7. มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่อ่านเพราะจะทำให้สามารถเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดีกว่าการอ่านแบบที่มีเจตคติที่ไม่ดี
8. มีระดับความเร็วที่เหมาะสมในการอ่าน เพราะจะทำให้สามารถสร้างความคิดรวบยอดจากเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วและเข้าใจความหมายได้ดียิ่งขึ้น

2.2.3 กิจกรรมภาษาเพื่อการอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เนื่องจากทักษะการอ่านถือเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร ในการสอนอ่านจึงควรเน้นการใช้กิจกรรมที่จะพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร นั่นคือ มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน เข้าใจเรื่องที่อ่านและนำความเข้าใจไปใช้กระทำกิจกรรมอื่น ได้

การจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทำให้เกิดการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนขึ้นมา 2 ประเภทคือ

1. การเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner – Centered Education)
2. การเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมภาษา (Task – Based Language Teaching)

การจัดการเรียนการสอนทั้ง 2 ประเภทนี้มีจุดประสงค์ในการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงนอกชั้นเรียนได้ (Nunan, 2003, p.7)

ริชาร์ด แพลต และ เวเบอร์ (Richards Platt and Weber, 1986, p.289 อ้างจาก Gail K. Oura, 2005) ให้ความหมายของกิจกรรมภาษาว่า “เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้และการใช้ภาษา”

บราวน์ (Brown, 1994, p.229) เสนอความเห็นว่าการจัดกิจกรรมภาษานี้สิ่งที่ควรจะให้ผู้เรียนระลึกไว้เป็นอันดับแรกคือ “จุดมุ่งหมายของการใช้ภาษา” ไม่ใช่ “เนื้อหาทางภาษา” ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนควรจะให้ความสำคัญที่ “ความสามารถในการใช้ภาษา (Pragmatic language competence)” การจัดการเรียนการสอนแบบจัดกิจกรรมภาษานี้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในชีวิตจริงเพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้นอกชั้นเรียนได้

จากความเห็นข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมภาษานั้นเป็นการจัดกิจกรรมอย่างมีเป้าหมาย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้ไปใช้และมีปฏิสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ โดยใช้ภาษาที่เรียนมาได้

ลิตเติ้ลวูด (Littlewood, 1981, p.22) ได้แบ่งกิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดตามวัตถุประสงค์ที่จะสื่อสาร (Functional communicative activities) กิจกรรมประเภทนี้จะเน้นที่จุดประสงค์จะสื่อสารเพื่อให้สื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในบางครั้งอาจไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความถูกต้องทางไวยากรณ์มากนัก แต่จะดูว่าสามารถสื่อสารได้ทันทีเมื่อจำเป็นได้ดีเพียงไร

2. กิจกรรมที่จัดเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social interaction activities) คือ กิจกรรมที่จัดเพื่อใช้กับบุคคลที่มีสถานภาพต่าง ๆ ในสังคม นอกจากผู้เรียนจะเลือกใช้ภาษาตาม จุดประสงค์ที่ต้องการจะสื่อสารแล้ว ผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับ สถานภาพของบุคคลรวมถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันด้วย แต่เนื่องจากสภาพที่ จำกัดของห้องเรียน ผู้สอนจึงควรใช้บทบาทสมมติ หรือสถานการณ์จำลองเพื่อสร้างสถานการณ์ ต่าง ๆ ในสังคมเพื่อให้สามารถฝึกใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด

กิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสารนี้มีประโยชน์ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ ภาษาที่เรียนในชั้นเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย และเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ทั้งทางด้านสถานภาพ ของบุคคล สภาพแวดล้อม และกาลเทศะในการใช้ภาษาโดยการแนะนำของผู้สอนในระหว่างทำ กิจกรรม

ชาร์ลส์ เคลลี และคณะ (Charles Kelly et al., 2002) ได้เสนอแนวทางในการใช้ เอกสารจริงในกระบวนการเรียนการสอนว่าผู้สอนควรเตรียมเอกสารจริงและกิจกรรมภาษาดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษามากที่สุด
2. สร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ของตน
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศตนเองและ ประเทศเจ้าของภาษา
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการค้นหาข้อมูลได้อย่างถูกต้องและ รวดเร็ว

จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการอ่านในชั้นเรียนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นั้นจะเน้นให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับบทอ่านนั้นด้วยตนเองอย่างมีจุดมุ่งหมาย จากนั้นจึงให้ทำความเข้าใจ ความหมายโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ รวมถึงการใช้องค์ความรู้เดิมมาช่วยในการทำ ความเข้าใจ และสุดท้ายซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด คือเมื่อเข้าใจเรื่องแล้วสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้ไปใช้ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ดังนั้น ในการอ่านในชั้นเรียนจึงควรเน้นให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้ไปทำกิจกรรมอื่นด้วย อย่่างไรก็ตามการทำกิจกรรมเสริมความเข้าใจประเภท แปล ถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง เติมคำ หรือเลือกข้อถูกผิด ก็เป็นสิ่งที่ใช้ในกระบวนการการสอนอ่านได้ เพราะสามารถช่วยให้ผู้เรียน สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ชัดเจนยิ่งขึ้นก่อนที่จะทำกิจกรรมอื่นต่อไป อย่่างไรก็ตามเมื่อพูดถึง การอ่าน ผู้สอนมักจะคิดถึงบทอ่านที่เป็นตัวอักษร ประกอบด้วยหลายข้อความหรือหลายย่อหน้า

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการอ่านภาษาญี่ปุ่นที่มีการใช้ตัวอักษรผสมกันถึง 3 แบบ ทำให้ผู้สอนคิดว่ายังไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับต้น ดังนั้นผู้สอนจึงมักไม่ค่อยให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านมากทำให้ผู้เรียนขาดการฝึกการอ่านเพื่อการสื่อสาร ซึ่งตามหลักการอ่านเพื่อการสื่อสารนั้นผู้อ่านไม่จำเป็นต้องเข้าใจเรื่องที่อ่านทั้งหมด เพียงแค่เมื่อได้อ่านข้อความหรือเนื้อเรื่องแล้ว สามารถที่จะตอบสนองออกมาในหลายรูปแบบตามจุดประสงค์ของการอ่านในแต่ละครั้ง สำหรับบทอ่านจากเอกสารจริงนั้นมักจะแตกต่างจากบทอ่านที่มีอยู่ในตำราเรียนทั้งลักษณะของภาษาที่ใช้และรูปแบบของเอกสาร ซึ่งถ้าผู้สอนเลือกเอกสารจริงที่น่าสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนก็จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะอ่านมากขึ้น

2.3 การใช้เอกสารจริงในการสอนภาษา

2.3.1 ความหมายของเอกสารจริง

ปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารพยายามเลือกหาสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้และในขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่พบเจอได้บ่อยครั้งในชีวิตประจำวันมาประกอบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในชั้นเรียน ซึ่งเอกสารจริงก็ถือว่าเป็นสื่อการสอนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กล่าวมาทุกประการ

“เอกสารจริง” หมายถึง สิ่งที่สามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมของเจ้าของภาษา ไม่ใช่สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาแต่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสื่อสารกันของบุคคลในชุมชนที่ใช้ภาษานั้นในชีวิตจริง (Izumi Walker, 2004) และเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในด้านการสื่อสาร (Peacock, 1997 อ้างจาก Alejandro G. Martinez, 2002)

สวน คิมิจิ (Kimichi, 2004) เห็นว่า เอกสารจริง หรือในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า 生教材 (namakyoozai) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศ ถึงแม้จะเป็นสิ่งที่ไม่ได้สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการสอนภาษาโดยตรง แต่ก็สามารถนำมาเป็นสื่อในการสอนเพื่อให้เห็นภาษาที่ใช้สื่อสารจริงในสังคมได้ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ ภาพยนตร์ เป็นต้น” ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของโรงเรียนสอนภาษาญี่ปุ่นอาคาเดมี ในเว็บไซต์ arc-jp.com (2004) ที่ว่าเอกสารจริงไม่ได้สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาแต่มีจุดประสงค์เพื่อให้เจ้าของภาษาใช้ในการสื่อสารกัน และเมื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงเรียกว่า “สื่อการสอนที่เป็นเอกสารจริง”

ชาร์ลส์ ฮาร์เปอร์ (Charles Harper, 1998) กล่าวว่าการใช้เอกสารจริงช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความพยายามในการเรียนรู้จากสภาพจริงมากขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่ใช้จริงในสังคม

จากความเห็นข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เอกสารจริง คือ สิ่งที่เจ้าของภาษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสื่อสารกันในสังคม และในวงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นเห็นว่า เอกสารจริงเหล่านี้สามารถนำมาเป็นตัวอย่างภาษาในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาษาที่ใช้อยู่จริงของเจ้าของภาษาและใช้เป็นสื่อการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ในทุกทักษะอย่างมีจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษามากขึ้น จากการที่สามารถเข้าใจเอกสารจริงเหล่านี้ได้

2.3.2 ประเภทของเอกสารจริง

เอกสารจริงที่ผู้เรียนจะพบเจอในชีวิตประจำวันนั้นแบ่งออกได้เป็นหลายลักษณะ

วิดโดว์สัน (Widdowson, 1990) ได้แบ่งประเภทของเอกสารจริงออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. Genuine Material คือ สิ่งที่ใช้เพื่อการสื่อสารอยู่จริงในชีวิตประจำวัน หนังสือพิมพ์ แผ่นโฆษณา รายการวิทยุ นิตยสาร เป็นต้น

2. Authentic Material คือ สิ่งที่ใช้เพื่อการสื่อสารอยู่จริงในชีวิตประจำวันแต่ผู้สอนภาษานำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน เช่น การนำเอาเช็คมาสอนคำศัพท์เกี่ยวกับธนาคารและการเงิน หรือการนำเอาเทปการแข่งขันฟุตบอลมาสอนคำศัพท์เกี่ยวกับกฎ กติกา การเล่นฟุตบอล เป็นต้น

Gebhard (1996 อ้างจาก Gail K. Oura, 2005) ได้แบ่งประเภทของเอกสารจริงไว้ดังนี้

1. Authentic Listening / Viewing Materials

ได้แก่ เอกสารประเภท โฆษณาทางโทรทัศน์ เกมโชว์ การ์ตูน ข่าวสั้น รายการตลก ภาพยนตร์ ละคร แถบบันทึกเสียงของนิยายหรือเรื่องสั้น โฆษณาทางวิทยุ เพลง สวรรค์ เป็นต้น

2. Authentic Visual Materials

ได้แก่ เอกสารประเภท สไลด์ รูปถ่าย ภาพวาด ป้ายจราจรที่ไม่มีตัวอักษร ไปสการ์ด แสตมป์ ฟิล์มเอ็กซ์เรย์ เป็นต้น

3. Authentic Printing Materials

ได้แก่ เอกสารประเภท บทความในหนังสือพิมพ์ ใบปิดภาพยนตร์ รายงานข่าว เนื้อเพลง เมนูอาหาร ป้ายบอกทางที่มีตัวอักษร กล้องใส่ผลิตภัณฑ์ กระดาษห่อลูกกวาด แผ่นพับ เป็นต้น

4. Realia (Real World Objects)

ได้แก่ ของจริงต่าง ๆ เช่น เหรียญ นาฬิกา โทรศัพท์ หน้ากาก ตุ๊กตา เป็นต้น

จากการแบ่งประเภทของเอกสารจริงข้างต้นนี้จะเห็นว่าวิดีโอวีดิทัศน์จะแบ่งเอกสารจริงตามประเภทการใช้ คือ เมื่อเป็นสิ่งที่เจ้าของใช้ในชีวิตประจำวันจะเรียกว่า Genuine Material แต่เมื่อนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาจะเรียกว่า Authentic Material ส่วน เกบฮาร์ด นั้น จะแบ่งเอกสารจริงตามวัตถุประสงค์การใช้ คือ (1) สิ่งที่ใช้ฟังและดู (2) สิ่งที่ใช้ดูโดยไม่มีตัวอักษร หรือไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวอักษร (3) สิ่งพิมพ์ที่ใช้ดูและอ่าน (4) สิ่งที่เป็นสิ่งของหรือวัตถุ

สำหรับเอกสารจริงที่ผู้วิจัยใช้ในการทำวิจัยเล่มนี้เมื่อจัดตาม 2 ทานี้น่าจะหมายถึง Authentic Material ตามทัศนะของวิดีโอวีดิทัศน์และเป็นเอกสารจริงประเภทสิ่งพิมพ์ที่ใช้ดูและอ่านตามทัศนะของเกบฮาร์ด อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากการอ่านตัวอักษรแล้ว สัญลักษณ์ต่าง ๆ (ดูเกบฮาร์ด ข้อที่ 2. Authentic Visual Materials) ในเอกสารจริงก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันเพราะเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมการสื่อสารอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้น ในเอกสารจริงนอกจากจะใช้เรียนภาษาได้แล้วยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมที่ปรากฏร่วมกับการใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ อีกด้วย

2.3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของเอกสารจริง

นูแนน (Nunan, 1999, p.27 อ้างจาก Gail K. Oura, 2005) ให้ความเห็นว่าสื่อการสอนที่เป็นเอกสารจริงควรจะถูกนำมาประยุกต์ใช้ประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียนด้วย เนื่องจากสื่อการสอนที่ใช้ในชั้นเรียนส่วนมากเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยจำลองภาษาที่ใช้ในสังคม และสิ่งที่จำลองมานั้นไม่เป็นธรรมชาติและขาดความสมจริง เพราะภาษาในสื่อเหล่านี้ส่วนมากมักจะปราศจากข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์และเป็นที่ถูกเลือกกว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการใช้ภาษา ซึ่งในบางครั้งเจ้าของภาษาอาจจะไม่ได้ใช้ภาษาที่เห็นว่าเหมาะสมนั้นบ่อยนักหรืออาจจะไม่ได้ใช้เลยก็เป็นได้ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจภาษาที่ใช้จริงในสังคม ยกตัวอย่าง เช่น สื่อการสอนประเภทเสียงที่สร้างขึ้นเลียนแบบการใช้ภาษา เช่น เทปประกอบบทเรียน ซึ่งส่วนมากระดับ

ความเร็วของการสนทนาจะช้า มีวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงการคิด เช่น อืม ไ้ เออ ค่อนข้างน้อย นอกจากนี้การสนทนายังมีข้อผิดพลาดด้านต่าง ๆ เช่น ไวยากรณ์หรือคำศัพท์ที่น้อยมาก ทำให้ขาดความสมจริงเพราะข้อผิดพลาดเหล่านี้ ผู้เรียนจะพบได้บ่อยครั้งในสถานการณ์จริง (Porter and Roberts, 1981 อ้างจาก Gail K. Oura, 2005) ส่วนสื่อการสอนประเภทตำราเรียน (Textbook) นั้น มักจะถูกสร้างขึ้นโดยเน้นการประมวลหัวข้อภาษา รูปแบบภาษาที่ใช้มักจะเป็นการแต่งขึ้นมา ซึ่งส่วนมากจะขาดความสมจริง (Charles Harper, 1998) นอกจากนี้การใช้เอกสารจริงยังเป็นการสร้างบริบทของการเรียนภาษา เพราะว่าผู้เรียนต้องเอาใจใส่ในการทำความเข้าใจ (Comprehension) เอกสารจริงนั้นมากกว่าเอาใจใส่เฉพาะตัวภาษา (Language) เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้สื่อการสอนที่เป็นเอกสารจริงยังช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลทางภาษาที่รับเข้า (Input) เพื่อใช้ในการเรียนรู้แนวโน้มนอกเหนือจากในตำราและจากผู้สอนอีกด้วย (Gebhard, 1996 อ้างจาก Gail K. Oura, 2005)

การนำเอกสารจริงมาใช้ในชั้นเรียนถือว่ามีความสำคัญมากในฐานะที่เป็นทั้งสื่อการสอนเพราะเอกสารจริงเป็นตัวอย่างภาษาที่ผู้เรียนต้องออกไปพบนอกชั้นเรียน นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและท้าทายความสามารถของผู้เรียน เพราะเอกสารจริงจะมีระดับของภาษาที่มักจะยากกว่าระดับของผู้เรียนและมีความน่าตื่นเต้นกว่าในหนังสือแบบเรียนทั่วไป

ทุกวันนี้แม้จะมีสื่อการเรียนการสอนภาษาจำนวนมาก เช่น ตำราเรียน แอปพลิเคชันเสียง ซีดีรอม ฯลฯ แต่สื่อเหล่านี้ส่วนใหญ่ผลิตขึ้นในประเทศที่สอน (In-house) ทำให้บางครั้งขาดความสมจริงในการใช้ภาษา และไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษามากนัก ผู้สอนจำนวนหนึ่งจึงได้นำเอกสารจริงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับภาษาที่ใช้อยู่ในโลกของความเป็นจริง การใช้เอกสารจริงนี้ถือว่าเป็นการทำท้าทายความสามารถของผู้สอนในการทำความเข้าใจความสนใจของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจึงควรที่จะมีการนำเอาเอกสารจริงเหล่านี้มาเป็นสื่อการเรียนการสอนประกอบตำราเรียนหลัก

อิซุมิ วอล์คเกอร์ (Izumi Walker, 2004) กล่าวว่าเอกสารจริงมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องในสังคมที่ต่างออกไปแล้วยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบยั่งยืนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ อีวา โฮโมโลวา (Eva Homolova, 2004) ที่ว่าเอกสารจริงเป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้สอนสามารถนำไปสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อ

ใช้ในชีวิตจริง (Real life) และยังช่วยให้เข้าใจภาษาที่เจ้าของภาษาใช้สื่อสารกันตามสภาพจริงอีกด้วย นอกจากนี้ อีวา โฮโมโลวา ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ความสำคัญของเอกสารจริงนั้น ไม่ได้อยู่ที่ตัวบท (Text) แต่อยู่ที่สิ่งที่ผู้เรียนได้จากการอ่าน (Reading) การตีความ (Interpreting) และตอบสนอง (Response) ต่อเอกสารจริงด้วยความเข้าใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นในชีวิตจริงของผู้เรียน ดังนั้นหน้าที่ของผู้สอนจึงไม่ใช่เพียงการสอนภาษาจากเอกสารจริงเท่านั้น แต่ต้องสอนลักษณะของเอกสารจริงและการตอบสนองต่อเอกสารจริงอย่างถูกต้องและเหมาะสมด้วย

จึงอาจกล่าวได้ว่าการนำเอกสารจริงเข้ามาในชั้นเรียน เท่ากับเป็นการนำโลกของความเป็นจริงเข้ามาในชั้นเรียน เพราะเอกสารจริงจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของภาษาที่เรียนในชั้นเรียนกับภาษาที่จริงอยู่ในโลกภายนอกชั้นเรียนได้โดยตรง (Brinton, 1991; Melvin and Stout, 1987; Nunan, 1999, p.27 อ้างจาก Gail K. Oura, 2005) นอกจากนี้เอกสารจริงยังทำให้ผู้เรียนเห็นภาษาที่เป็นลักษณะของคำอุปลักษณ์ (Metaphor) ที่นิยมใช้ในสังคมของเจ้าของภาษาซึ่งบางครั้งไม่สามารถหาความหมายได้จากพจนานุกรมทั่วไป (Krishna Kondaiah, มปป.) และเอกสารจริงยังเป็นสื่อการสอนภาษาและวัฒนธรรมที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบันอีกด้วย (Charlene Polio, 2001; Melvin and Stout, 1987 อ้างถึงใน Gail K. Oura, 2005) เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์ แผ่นโฆษณาตลาดราคาสินค้า แผ่นพับแนะนำรายการท่องเที่ยว เป็นต้น

ชาร์ลส์ เคลลี และคณะ (Charles Kelly et al., 2002) ได้ใช้เอกสารจริงในการสอนมานานกว่า 10 ปี พบว่าผู้เรียนมีความสนุกสนานในการเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการเรียนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

แพบบี แวนดา (Papp Vanda, 2002) กล่าวว่า การนำเอกสารจริงเข้าไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษานั้น นอกจากประโยชน์ที่ได้รับโดยตรงจากการใช้แล้วยังเป็นสิ่งที่ผู้เรียนเรียกร้องอีกด้วย เพราะเห็นว่าการเรียนภาษาจากเอกสารจริงนี้ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีความรู้ภาษาที่เพียงพอในการทำความเข้าใจในเอกสารจริงที่เจ้าของภาษาใช้อยู่ นอกจากนี้เอกสารจริงยังเป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตจริง มีความทันสมัยกว่าตำราเรียนในหลาย ๆ เรื่อง

สวอน อาเลฆานโดร จี มาร์ติเนซ (Alejandro G. Martinez, 2002) กล่าวว่าเอกสารจริงช่วยเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนและช่วยทั้งผู้เรียนและผู้สอนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้พบกับภาษาที่ใช้อยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเป็นจริง
2. เอกสารจริงช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้และตระหนักถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันซึ่งสิ่งนี้ถือว่าเป็นคุณค่าที่แท้จริงของการจัดการศึกษา

3. เอกสารจริงช่วยให้ผู้เรียนรู้ถึงการประสบความสำเร็จในการเรียน เช่น การคิดวางแผนการไปเที่ยวจากโบรชัวร์

4. เอกสารจริงแผ่นเดียวสามารถใช้ในการจัดการเรียนได้หลากหลายถ้ามีการจัดกิจกรรมภาษาที่ดี

5. ผู้สอนและผู้เรียนได้ตระหนักถึงรูปแบบและลักษณะของภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและปัจจัยต่าง ๆ ของสังคมจากการได้สัมผัสกับเอกสารจริง

6. ข้อความจากเอกสารจริงถือว่าเป็นตัวบทที่ดีเพราะสามารถนำไปใช้ฝึกกลวิธีการอ่านได้หลายแบบ ทั้งแบบ Mini Skills และ Micro Skills (ความสามารถในการจับคำสำคัญ (Detect key words))

7. เอกสารจริงมีลักษณะของการใช้ภาษาที่หลากหลายซึ่งพบได้น้อยมากในตำราเรียนที่เป็นแบบแผนทั่ว ๆ ไป

8. เอกสารจริงสามารถสร้างความพึงพอใจในการเรียนของผู้เรียนได้เพราะมีหัวข้อที่หลากหลาย

9. เอกสารจริงเป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนวัฒนธรรม ความคิดและบรรทัดฐานของชุมชนที่ใช้เอกสารจริงเหล่านั้นในชีวิตประจำวัน

โบรสนัน และคณะ (Brosnan et al., 1984 อ้างจาก Gail K. Oura, 2005) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้ภาษาที่สมจริงในชั้นเรียนดังนี้

1. ภาษาที่ถูกตัดทอนหรือทำให้ง่ายขึ้น (simplify) นั้นบางครั้งอาจจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์หรือสื่อความหมายผิดเพี้ยนไปจากเดิมได้

2. ภาษาที่สมจริงจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับภาษาที่ใช้จริงซึ่งสมบูรณ์และมีความหมายในตัวเอง

3. เอกสารจริงประเภทสิ่งพิมพ์จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะต่าง ๆ นอกเหนือจากทักษะทางด้านภาษา (non-linguistic clue) มาใช้ในการคิดเพื่อสร้างความเข้าใจ

4. ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่มักจะต้องการนำสิ่งที่ตนเรียนในชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตจริงนอกชั้นเรียนได้ทันที ดังนั้นสื่อการเรียนที่นำมาจากชีวิตจริงจึงมีคุณค่าในการนำมาใช้ในชั้นเรียน

นอกจากนี้ เอ็มบาเรก อาเฮลลัล (M'barek Ahellal, 1990, p.39) กล่าวเหตุผลที่ควรนำเอาเอกสารจริงมาใช้ในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ คือ

1. ภาษามีความถูกต้องในสถานการณ์ที่ต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน

2. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน

3. เตรียมผู้เรียนให้พร้อมในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง
4. ชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศ
5. เป็นการนำวิธีการสอนและสื่อการสอนแบบใหม่ ๆ มาใช้ในชั้นเรียน

ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้เอกสารจริงในชั้นเรียนนั้นมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารและเป็นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อเอกสารจริงตามจุดมุ่งหมายของเอกสารประเภทต่าง ๆ ตามสถานการณ์จริงและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนภาษาเพื่อการดำรงชีพอีกด้วย

เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษจะเห็นว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษสามารถพบเห็นสื่อและเอกสารจริงได้ทั่วไป แต่สำหรับภาษาญี่ปุ่นนั้นผู้เรียนมีโอกาสน้อยมากที่จะได้ฝึกฝนภาษาหรือพบเจอภาษาในสถานการณ์จริงนอกชั้นเรียน ดังนั้นการนำเอกสารจริงมาใช้จึงเป็นการสร้างโอกาสและประสบการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาเพิ่มเติมจากในตำราเรียน

2.3.4 การเลือกและการนำเอกสารจริงไปใช้ในชั้นเรียน

เอกสารจริงเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ แต่ในระดับความยากง่ายของเอกสารจริงนั้นมักจะยากกว่าระดับความสามารถของผู้เรียน และบางครั้งลักษณะโครงสร้างภาษาที่ใช้ก็ไม่ตรงกับในตำราเรียน นอกจากนี้เอกสารจริงบางหัวข้อก็ไม่ได้เป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนด้วย ดังนั้นผู้สอนจึงควรที่จะคัดเลือกเอกสารจริงที่มีระดับความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้เรียนของตน เป็นหัวข้อที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความสนใจร่วมกัน เพราะนอกจากจะสอนเนื้อหาภาษาแล้ว ยังต้องชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงจุดมุ่งหมายของเอกสารจริงแต่ละประเภทรวมถึงการตอบสนองต่อเอกสารจริงอย่างถูกต้องเหมาะสมด้วย

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, น.85) กล่าวถึงการเลือกเอกสารที่จะนำมาให้ผู้เรียนอ่านไว้ว่า ต้องดูที่จุดมุ่งหมายของการอ่านว่าจะอ่านเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา หรืออ่านเพื่อความเพลิดเพลิน หรืออ่านเพื่อสื่อสารและนำสิ่งที่ได้ไปใช้ต่อไป นอกจากนี้การอ่านเอกสารแต่ละแบบนั้นก็มีวิธีที่อ่านต่างกันด้วย เช่น เอกสารบางประเภทต้องอ่านแบบละเอียด แต่บางประเภทต้องอ่านอย่างรวดเร็วเพื่อหาข้อมูล เป็นต้น การนำบทอ่านมาให้ผู้เรียนอ่านควรจะต้องมีความหลากหลาย เป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ มีระดับความยากง่าย ระดับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนสอดคล้องกัน และเป็นประโยชน์ที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (Authentic texts)

เอ็มบาเรก อาเฮลลัล (M'barek Ahellal, 1990, p.39) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเลือกเอกสารจริงมาใช้ ดังนี้

1. ไม่ควรเลือกเอกสารที่ยากเกินไปหรือเอกสารที่ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน
2. เลือกเอกสารที่ผู้เรียนสนใจและคุ้นเคย เช่น รายงานข่าวกีฬา พยากรณ์อากาศ

ฯลฯ

3. เลือกเอกสารที่มีรูป กราฟ แผนภูมิ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทอ่านได้ง่ายยิ่งขึ้น
4. เนื้อหาของเอกสารไม่เอนเอียง (Bias) ต่อวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง

แพปป แวนดา (Papp Vanda, 2002) ได้เสนอวิธีการเลือกเอกสารจริงเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. คำนึงถึงความยาวของเอกสารจริงที่จะนำมาใช้เพราะสมาธิในการเอาใจจดจ่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งของมนุษย์นั้นมีระยะเวลาที่จำกัด

2. เป็นเอกสารจริงที่สามารถดึงดูดความสนใจของทั้งผู้เรียนและผู้สอน
3. มีเนื้อหาและลักษณะที่เหมาะสม ไม่เป็นวิชาการมากเกินไป
4. คำนึงถึงโครงสร้างไวยากรณ์ของเอกสารจริงและระดับความสามารถของผู้เรียน
5. คำนึงถึงระดับความเร็วในการทำความเข้าใจเอกสารจริงของผู้เรียน
6. ถ้าเป็นเอกสารจริงประเภทมีเสียงควรคำนึงถึงสำเนียงและการออกเสียง

การเลือกเอกสารจริงมาใช้ในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับต้นนั้น สิ่งที่ผู้สอนอาจจะต้องคำนึงถึงมากที่สุดคือระดับความยากง่ายของเอกสารจริง เพราะถ้าเอกสารจริงนั้นมีความยากมากอาจจะทำให้ผู้เรียนไม่สนใจและท้อแท้ในการเรียนได้ นอกจากนี้ความสนใจในเอกสารจริงประเภทต่าง ๆ ของผู้เรียนก็เป็นสิ่งที่สำคัญในการเลือกเอกสารจริง เพราะว่าถ้าเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือจากที่ผู้เรียนสนใจอาจจะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายได้ อย่างไรก็ตามผู้สอนก็ควรที่จะเลือกเอกสารจริงที่สอดคล้องกับบทเรียนเพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนว่านอกเหนือจากในตำราเรียนแล้วผู้เรียนสามารถที่จะพบเจอกับเอกสารจริงที่มีลักษณะคล้ายกับที่เรียนในหนังสือเรียนเช่นกัน ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าในการเรียนภาษาญี่ปุ่นว่าสิ่งที่เรียนในชั้นเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงนอกชั้นเรียนด้วย

2.4 การสร้างแบบทดสอบตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.4.1 ความหมายของการทดสอบ

อารี ลาภวงศ์ราษฎร์ (2538, น.10) ให้ความหมายของการทดสอบว่า "เป็นวิธีการตรวจสอบผู้ทดสอบด้วยเครื่องมือ หรือสถานการณ์ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อนำผลไปใช้ในการประเมินค่าต่อไปและสำหรับทางการจัดการศึกษาเครื่องมือส่วนใหญ่ที่ใช้ในการทดสอบก็คือ แบบทดสอบนั่นเอง"

อัจฉรา วงศ์โสธร (2539, น.4) กล่าวว่า "การทดสอบเป็นการใช้เครื่องมือตรวจสอบความรู้ ทักษะ เชี่ยวปัญญา ฯลฯ ว่าที่วัดนั้นมีมากน้อยเพียงใดและนำผลลัพธ์ที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอนภาษาได้"

จันทิมา ชูวานนท์ (2529, น.15 – 16) กล่าวว่า "การวัดและการประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เพื่อที่จะได้ว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนการสอนตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่"

จากความหมายข้างต้น การทดสอบ คือ การใช้เครื่องมือที่ได้มาตรฐานมาวัดสิ่งต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ระดับสติปัญญา แล้วนำผลที่ได้ไปประเมินค่าเป็นระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนหรือตัดสินระดับความสามารถของผู้เรียน เป็นต้น

2.4.2 ลักษณะของแบบทดสอบการอ่านเพื่อการสื่อสาร

แนวความคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น เห็นว่า "ภาษา" มีจุดมุ่งหมายในการใช้เพื่อการสื่อสาร ส่วน "กฎเกณฑ์ทางภาษา" นั้นเป็นสิ่งที่ทำให้การสื่อสารบรรลุผลเท่านั้น ดังนั้นเกณฑ์สูงสุดที่ควรนำมาวัดความสามารถทางภาษาคือ การมีสัมฤทธิ์ผลในการสื่อความหมายตามความต้องการและตามโอกาสที่ผู้เรียนต้องใช้ภาษานั้น (Carroll, 1980, pp.7 – 24) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ อัจฉรา วงศ์โสธร (2538 น.151) ว่าการทดสอบการอ่านของผู้เริ่มเรียนนั้นสามารถกระตุ้นให้ผู้สอบใช้ทักษะการอ่านทุกทักษะแต่จะเน้นที่ทักษะสื่อสารเป็นสำคัญ ส่วนการทดสอบในระดับกลางและระดับสูงนั้นมักจะใช้ 3 ระดับ คือ ระดับ

ถ่ายโอน ระดับสื่อสาร และระดับวิพากษ์วิจารณ์ แต่ก็ยังคงให้น้ำหนักความสำคัญที่ระดับสื่อสารเช่นกัน

วาเลต และ ดิสลิก (Valette and Disick, 1972, อ้างจาก อัจฉรา วงศ์โสธร, 2538, น.150 – 151) กล่าวถึงทักษะการอ่านที่มีความสัมพันธ์กับการทดสอบการอ่านคือ

1. ขั้นกลไก คือ การอ่านออกเสียง
2. ขั้นความจำ คือ การอ่านข้อความและเข้าใจความหมายจากที่ได้เรียนและท่องจำ

ไว้

3. ขั้นถ่ายโอน คือ การนำความรู้ความเข้าใจมาใช้ในการอ่านข้อความใหม่ ๆ ให้เข้าใจได้กล่าวคือ คำศัพท์และโครงสร้างเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้และจำไว้ แต่เนื้อความที่สิ่งเหล่านี้ไปปรากฏเป็นข้อความใหม่ หรือบริบทใหม่ที่ผู้อ่านไม่เคยพบมาก่อน

4. ขั้นสื่อสาร คือขั้นการอ่านเสร็จเพื่อจับใจความสำคัญ และรายละเอียดต่าง ๆ

5. ขั้นวิพากษ์วิจารณ์ คือขั้นที่ผู้อ่านจะต้องสามารถตีความเพื่อให้เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนมีได้กล่าวถึงตรง ๆ เพียงแต่แนะหรือพาดพิงถึง ผู้อ่านต้องมีความสามารถวิเคราะห์และประเมินสารได้

เพ็กกี้ ดัทเชอร์ (Peggy Dutcher, 1990) ได้แบ่งข้อสอบการอ่านไว้ 3 ประเภท ได้แก่

1. Intersentence คือแบบทดสอบที่มีคำตอบอยู่ในบางประโยคของตัวบททำให้ไม่จำเป็นต้องอ่านตลอดทั้งตัวบทก็สามารถหาคำตอบได้

2. Text คือแบบทดสอบประเภทที่หาคำตอบได้จากการสรุปการอ่านตลอดทั้งตัวบท ซึ่งอาจจะมีเพียงหนึ่งย่อหน้าหรือหลายย่อหน้าก็ได้

3. Beyond Text คือแบบทดสอบที่คำตอบไม่ได้ระบุไว้ในตัวบทอย่างชัดเจน ผู้อ่านจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากตัวบทไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่จึงจะได้คำตอบ

ประเทิน มหาจันทร์ (2530, น.192-193) ได้แบ่งประเภทของคำถามที่ใช้ในการสร้างคำถามเพื่อสอบวัดความเข้าใจในการอ่านไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. คำถามเพื่อทดสอบข้อมูลที่เป็นความจริง

เป็นการทดสอบความสามารถที่จะรำลึกถึงจุดสำคัญบางจุดของเรื่องหรือข้อมูลที่สำคัญ

2. คำถามเพื่อทดสอบการอนุมาน

ใช้วัดความสามารถในการนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาสรุปเพื่อใช้ตัดสินใจข้อมูลต่าง ๆ โดยดูว่าผู้เรียนสามารถดึงเอามาได้จากเรื่องที่อ่านได้หรือไม่หากมิได้ระบุไว้อย่างชัดเจน

3. คำถามเพื่อทดสอบคำศัพท์

เป็นคำถามประเภทที่วัดความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ซึ่งมิได้ให้ความหมายไว้ในเรื่อง
อ่าน

4. คำถามเพื่อทดสอบความสามารถในการใช้ข้อใดต่าง ๆ

เพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านหรือทำความเข้าใจคำศัพท์ที่ผู้เรียนไม่เคยรู้
ความหมายมาก่อน

อีริวิน (Irwin, 1991 อ้างจาก อัจฉรา วงศ์โสธร, 2538, น.151) กล่าวถึงลักษณะ
การตั้งคำถามในการทดสอบการอ่านไว้ 3 ประเภทดังนี้

1. คำถามที่หาคำตอบได้จากบทอ่าน (Text – explicit questions)
2. คำถามที่อนุมานคำตอบได้จากบทอ่าน (Text – implicit questions)
3. คำถามที่ผู้อ่านต้องใช้ความรู้เพิ่มเติม หรือประสบการณ์เข้ามาผสมผสานกับ
ข้อมูลที่ได้จากบทอ่านในการหาคำตอบ (Scriptally – Implicit questions)

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, น.151 - 154) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบทดสอบแบบเน้น
มุมมองไว้ด้วย คือ

1. การทดสอบที่เน้นมุมมองของผู้ส่งสาร โดยอาจจะถามเกี่ยวกับตัวผู้ส่งสารว่าเป็น
ใคร ประกอบอาชีพใดมีสถานภาพทางสังคมอย่างไร มีความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึกและเจตนา
ที่แสดงออกให้เห็นอย่างไร เป็นต้น เช่น

We can infer that the author of this text is a _____.

- A. newspaper editor
- B. stock broker
- C. car salesman
- D. university lecturer

2. การทดสอบโดยเน้นมุมมองของสาร จะถามเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ภาษา
ความสัมพันธ์ของเนื้อความ สุนทรียศาสตร์ของการใช้ภาษา ประสิทธิภาพ ความชัดเจน ความ
ต่อเนื่องของสาร ความหมายของสาร ในความสำคัญ การคาดการณ์ รายละเอียด สรุปความ เป็น
ต้น เช่น

The theme of the passage, crime prevention, is directly related to _____.

3. การทดสอบที่เน้นมุมมองของผู้รับสาร จะถามเกี่ยวกับตัวผู้อ่าน ผลลัพธ์ที่สารมี
หรืออาจจะมีต่อผู้อ่าน หรือสมมติให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่อง แต่ในการเตรียมสารสำหรับ

การสอบจะต้องคำนึงถึงรูปแบบ ลีลาภาษาที่เหมาะสมกับผู้รับสาร และสอดคล้องกับสถานการณ์ของการสื่อสารเป็นประการสำคัญ ผู้รับสารที่กล่าวถึงนี้ อาจจะเป็นผู้รับสารตัวจริงที่ทำแบบทดสอบ หรือเป็นผู้รับสารตามการกำหนดของสถานการณ์ในแบบทดสอบก็ได้ เช่น

ตัวกระตุ้น: บทโฆษณาที่มีภาพประกอบคำบรรยายที่โน้มน้าวใจ

"Who is likely to be attracted by this ad?"

กัลยา ยวนมาลัย (2539, น.21) ได้แบ่งประเภทการทดสอบความสามารถความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

1. มีความเข้าใจเนื้อเรื่องเป็นส่วนรวมได้ถูกต้อง
2. สามารถจับความคิดสำคัญของผู้เขียนได้
3. สามารถบอกได้ว่าข้อความใดเป็นใจความสำคัญมาก ตอนไหนเป็นเพียงส่วนประกอบ ตอนไหนเป็นรายละเอียดปลีกย่อย
4. สามารถตอบคำถามท้ายบทได้
5. สามารถสรุปและจัดลำดับเรื่องราวที่อ่านได้
6. สามารถวิจารณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่านได้
7. สามารถประเมินผลการอ่านของตนเองได้

2.4.3 กิจกรรมในการทดสอบทักษะการอ่าน

กิจกรรมในการทดสอบทักษะการอ่านประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นตัวกระตุ้นและ กิจกรรมที่เป็นการตอบสนองซึ่งจะเป็นทักษะที่แสดงความสามารถในการอ่านของผู้เข้าสอบ อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, น.156 – 157) ได้เสนอกิจกรรมที่เป็นตัวกระตุ้นและกิจกรรมตอบสนองไว้ดังนี้

1. กิจกรรมที่เป็นตัวกระตุ้น

1.1. ให้ผู้เข้าสอบได้อ่านข้อความที่มีความยาวตามความเหมาะสม เช่น จากความยาวตั้งแต่ 50 คำ ถึงความยาว 300 คำ ที่เป็นงานเขียนประเภทต่าง ๆ เช่น บทความจากหนังสือพิมพ์และวารสารรายงานต่าง ๆ เช่น ข่าว สภาพดินฟ้าอากาศ คำอธิบายวิธีการจากแผ่นพับ คำบรรยายสถานที่ ประเพณี บุคคล บทความจากหนังสือวิชาการ จดหมาย ฯลฯ

1.2. ให้ผู้เข้าสอบได้อ่านภาพชุดพร้อมกับคำบรรยาย หรือภาพเหตุการณ์พร้อมกับคำบรรยาย

1.3. ให้ผู้เข้าสอบได้อ่านกราฟ ตาราง แผนภูมิ แผนภาพ ไดอะแกรมที่มีตัวเลข ประกอบคำบรรยายหรือคำอธิบายที่เกี่ยวข้อง

1.4. ให้ผู้เข้าสอบได้อ่านแผนที่ที่มีการระบุชื่อสถานที่พร้อมทั้งบทอ่าน

1.5. ให้ผู้เข้าสอบได้อ่านบทอ่านที่กล่าวถึงในข้อที่ 1.1, 1.2, 1.3 และ 1.4 ข้างต้น แต่เป็นบทอ่านที่มีการละข้อความไว้หรือมีข้อความไม่สมบูรณ์ เช่น ภาพการ์ตูนที่มีข้อความที่เป็น คำพูดของตัวละครหายไปบางส่วน ให้ผู้อ่านเติมให้สมบูรณ์ หรือเป็นตาราง กราฟ ฯลฯ ที่กล่าวถึงในข้อ 3 ที่ไม่ได้ให้หัวเรื่อง หรือข้อมูลที่เป็นตัวอักษร หรือที่เป็นตัวเลขขาดหายไปหรือ ที่เว้นไว้ในบางตอนเพื่อให้ผู้เข้าสอบได้เติมให้สมบูรณ์

1.6. ให้ผู้เข้าสอบได้อ่านข้อความหรือภาพชุดที่มีการเรียงลำดับที่สลับกันไม่ ถูกต้อง

1.7. ให้ผู้เข้าสอบได้อ่านข้อความสั้น ๆ ที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ในตัวเองในระดมภ์ A และข้อความในระดมภ์ B ซึ่งเป็นตัวสนองตอบซึ่งข้อความในระดมภ์ B มักจะมีมากกว่าใน ระดมภ์ A เพื่อให้การสอบยากขึ้น ไม่ใช่เป็นการจับคู่แบบ 1 ต่อ 1 เท่านั้น

2. กิจกรรมตอบสนอง

ในการอ่านผู้อ่านจะต้องใช้ความสามารถด้านภาษาได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ คำศัพท์ สำนวนและไวยากรณ์ประกอบกับความสามารถรวมที่ได้จากโครงสร้างความรู้พร้อมกับ ความสามารถในการสร้างเครือข่ายความหมาย ความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มากับภาษา กลวิธีการหาความหมายจากการใช้บริบททางภาษา และกลวิธีทางด้านอภิปรายที่เอื้อต่อ ความสามารถทางภาษา ตลอดจนความสามารถด้านปฏิบัตินิยมในการนำประสบการณ์ พื้นภูมิ หลัง ทักษะคิดและแรงจูงใจมาใช้ ร่วมกับความสามารถคาดเดาความหมายของสารที่รับได้กิจกรรม ในการทดสอบอ่านที่ผู้เข้าสอบจะต้องแสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจ และความสามารถใน การอ่านเชิงวิพากษ์วิจารณ์ดังนี้

2.1. อ่านแล้วเลือกคำตอบจากตัวเลขที่ให้ ซึ่งอาจมี 2 – 5 ตัว

2.2. อ่านแล้วเรียงลำดับข้อความใหม่ได้

2.3. อ่านแล้วเลือกคำหรือข้อความมาเติมในแผนภูมิ แผนที่ ไดอะแกรม ตาราง การ์ตูน ภาพ ฯลฯ ให้ถูกต้อง เหมาะสมและได้ใจความ

2.4. อ่านแล้วทำกิจกรรมที่เป็นการโยงลูกศร ลากเส้น วาดภาพ หรือขีดเส้นใต้

2.5. อ่านแล้วจับคู่ข้อความในระดมภ์ A และ B ให้สมบูรณ์ ได้ความหมาย

นอกจากกิจกรรมดังกล่าวนี้ ซึ่งเป็นการทดสอบทักษะเดียวแล้วยังมีการทดสอบประเภททักษะสัมพันธ์อีกด้วย เช่น วิธีเติมคำแบบเติมคำ (Cloze) การเขียนตอบแบบสั้น การย่อ-ความ การแปล บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, น.11) ได้ให้ข้อคิดสำหรับผู้สอนที่ควรคำนึงถึงในการจัดการสอบประเมินผล

1. ความสามารถหรือทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative competence) ซึ่งประกอบไปด้วย ความสามารถทางด้านไวยากรณ์ (Linguistic competence) ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic competence) ความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ระหว่างประโยค (Discourse competence) และความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อสาร (Strategic competence)

2. เนื้อหาที่ใช้เป็นเรื่อง ที่นำมาจัดกิจกรรมทางภาษาเพื่อการสื่อสารได้และก่อให้เกิดการแสดงออกทางภาษาเพื่อการสื่อสารได้ กล่าวคือ เราความสนใจของผู้เรียน ให้อะไรใหม่แก่ผู้เรียน นำไปสัมพันธ์กับกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมได้ และเอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์

3. เป็นการทดสอบความสามารถในการสื่อสารจริง ๆ หมายถึงการกระทำทุกอย่างที่จะทำได้เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาอย่างดีที่สุด

2.4.4 เกณฑ์การประเมินทักษะการอ่าน

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. เกณฑ์กำหนดความสามารถทางการอ่านแบบย่อย

1.1. ความรู้ศัพท์

ผู้สอบสามารถเข้าใจศัพท์ จำนวนที่ใช้ในระดับใด

1.2. ความรู้ไวยากรณ์

ผู้สอบสามารถใช้ความรู้ด้านไวยากรณ์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำสรรพนาม คำเชื่อมโยงของเนื้อความ เช่นการใช้คำสันธาน คำบุพบท ที่กำหนดหน้าที่ของภาษาว่าเป็นการขอร้อง เชิญชวน ขออนุญาต ฯลฯ ได้มากน้อยเพียงใด

2. เกณฑ์กำหนดความสามารถทางการอ่านแบบรวม

2.1. ความสามารถเรียบเรียงความ

ได้แก่การอ่านแล้วเข้าใจความได้ สามารถแสดงความเข้าใจโดยการตอบคำถามที่ให้เรียบเรียงด้วยถ้อยคำใหม่ แต่ให้ได้ใจความเดิม หรือสามารถตอบคำถามแบบเลือกตอบและแบบเรียงลำดับข้อความเป็น 1, 2, 3, ... ได้

2.2. ความสามารถอ่านข้อมูลที่เป็นรายละเอียด

ผู้เข้าสอบสามารถโยงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเข้ากับใจความสำคัญของเรื่องได้ว่าเป็นรายละเอียดสนับสนุน หรือเป็นรายละเอียดที่แย้งกันเพื่อให้ข้อมูลตรงกันข้าม ตลอดทั้งเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดด้วยกัน

2.3. ความสามารถอ่านจับใจความสำคัญ

ผู้เข้าสอบสามารถระบุแก่นเรื่อง หัวเรื่อง และใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

2.4. ความสามารถวิเคราะห์และประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อความและสุนทรียศาสตร์ของการใช้ภาษา

ผู้เข้าสอบสามารถใช้ความรู้ด้านศัพท์ ไวยากรณ์ ความเข้าใจสิ่งที่อ่าน และความรู้เกี่ยวกับรูปแบบลีลาภาษาที่ใช้ในบทอ่านที่เป็นตัวกระตุ้น วิเคราะห์ ประเมิน และสรุปได้ว่าสารที่อ่านนั้นเป็นสารประเภทใด ลีลาภาษาที่ใช้เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เจตนาทัศนคติของผู้เขียนที่แฝงอยู่ สามารถวิพากษ์วิจารณ์ถึงผลที่เกิดขึ้น ถึงความมั่นคงน่าเชื่อถือของสมมติฐานที่ผู้เขียนตั้งไว้ ความเป็นไปได้ของข้อสรุป ตลอดจนสามารถประเมินประสิทธิผลของบทอ่านนั้นได้ว่ามีความชัดเจนเข้าสู่ประเด็นได้อย่างไม่อ้อมค้อมและใช้ภาษาได้อย่างกระชับหรือไม่ ความสามารถในระดับนี้เป็นความสามารถในระดับสูงซึ่งต้องอาศัยความรู้ในระดับต้น ๆ เป็นพื้นฐาน

จะเห็นว่าการทดสอบก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการวัดผลการเรียนรู้ภาษา การวัดและประเมินผลทักษะความสามารถของการใช้นาษานั้นก็มีหลายลักษณะและมีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกันไป สำหรับแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นการวัดผลควรจะมีหลายรูปแบบและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะต่าง ๆ ในการทำแบบทดสอบ

ซูซาน ฮูด และคณะ (Susan Hood et al., 1996, pp.111 – 113) ได้เสนอแบบทดสอบการอ่านไว้ 7 ประเภท ดังนี้

1. การสังเกตระหว่างที่ผู้อ่านกำลังอ่านบทอ่าน (Observation)

2. การอภิปรายหรือการสัมภาษณ์ (Discussion or Interview)
3. การอ่านออกเสียง (Reading aloud)
4. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดโดยการทำสัญลักษณ์ต่าง ๆ ระหว่างที่ผู้เรียนอ่านออกเสียง (Miscue analysis)

5. การเล่าเรื่องซ้ำ (Retelling)
6. การเติมคำแบบโคลซ (Cloze)
7. คำถามวัดความเข้าใจ (Comprehension questions)
 - 7.1. คำถามให้ตอบปากเปล่าแบบสั้น (Oral short answer questions)
 - 7.2. คำถามให้เขียนตอบแบบสั้น (Written short answer questions)
 - 7.3. คำถามแบบมีตัวเลือก (Multiple choice tasks)
 - 7.4. คำถามแบบให้เลือกคำตอบถูก / ผิด (True / False questions)
 - 7.5. แบบให้จับคู่ (Matching tasks)
 - 7.6. แบบเติมคำแบบโคลซสรุปเนื้อหา (Summary clozes)

ในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งผู้วิจัยมีจุดประสงค์ในการวัดความเข้าใจในเอกสารจริงภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชั้นต้น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบการอ่าน และเห็นว่าการสร้างแบบทดสอบเพื่อเก็บข้อมูลก็เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบทดสอบประเภทคำถามแบบมีตัวเลือก (Multiple choice tasks) ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากแบบทดสอบประเภทนี้มีข้อดีหลายประการ (รังสรรค์ ละวรรณ, มปป.) ได้แก่

1. สามารถวัดสมรรถภาพทางสมองระดับสูงได้ดี
2. สามารถสร้างคำถามได้หลายข้อทำให้สามารถถามได้ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมการเรียนรู้
3. ตรวจให้คะแนนได้รวดเร็วและสามารถใช้เครื่องจักรช่วยตรวจได้
4. มีความเป็นปรนัยในการตรวจให้คะแนน ทำให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เรียน
5. สามารถนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงแบบทดสอบให้ดีขึ้นเป็นมาตรฐานได้
6. เหมาะสำหรับการใช้ทดสอบกับผู้เรียนจำนวนมาก

2.5 การศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มิลแมน (Millman, 1982) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำนิตยสารมาใช้ในการสอนภาษา และวัฒนธรรมฝรั่งเศสให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยจอร์เจีย มิลแมนใช้นิตยสาร Marie Claire และ Paris Match ควบคู่ไปกับตำราเรียนปกติ คือ Parole et Pensée โดยผลที่ได้คือ กระบวนการเรียนการสอนได้รับการปรับจากการสอนไวยากรณ์มาเป็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์โดยใช้ภาษาที่เรียนมากขึ้น และผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาที่ใช้จริงในสังคมและเรียนรู้วัฒนธรรมฝรั่งเศสที่เป็นความจริงมากกว่าการใช้ตำราเรียนเพียงอย่างเดียว

สุธีรา สินเจริญ (2526) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมใช้การสอนด้วยวิธีปกติและกลุ่มทดลองใช้เอกสารจริงประกอบการสอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มทดลองซึ่งใช้เอกสารจริงในการเรียนการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งใช้วิธีการสอนด้วยวิธีธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภวรรณ สงวนแก้ว (2526) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบธรรมดากับวิธีการสอนแบบใช้เอกสารจริงเสริม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จำนวน 70 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ใช้เอกสารจริงประกอบนั้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบธรรมดา โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยนี้ก็มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธีรา สินเจริญ (2526)

จันทิมา ชูวานนท์ (2529) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจในเอกสารจริงภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาล เขตกรุงเทพมหานคร โดยผลที่ได้คือ ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในเอกสารจริงภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังกล่าวอีกว่า ความไม่เข้าใจในเอกสารจริงภาษาฝรั่งเศสนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการไม่เข้าใจในวัฒนธรรมฝรั่งเศสที่ตีพอ

สุธีรา เหมตะศิลปะ (2529) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษโดยการใช้เอกสารจริงและหนังสือแบบเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 58 คน ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองซึ่งใช้เอกสารจริงและ

กลุ่มควบคุมซึ่งใช้ตำราเรียนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เอกสารจริงในชั้นเรียนแล้วก็ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบที่สร้างจากเอกสารจริงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอีกด้วย

สร้อยนภา อิมสมบุญ (2527) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดสมรรถนะทางความเข้าใจในการอ่านภาษาฝรั่งเศสจากเอกสารจริงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผลที่ได้คือ ข้อสอบจำนวน 60 ข้อ โดยข้อสอบจำนวน 60 ข้อที่ได้นี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.62 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด 2.48 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 จำนวน 59 ข้อ และ อีก 1 ข้อ มีค่าต่ำกว่า 0.20 ข้อสอบจำนวน 46 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า 0.20 โดยมีข้อสอบเพียง 4 ข้อเท่านั้นที่ต่ำกว่า 0.20

อารี ลาภวงศ์ราษฎร์ (2538) ได้ศึกษาการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเอกสารจริงภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาล เขตกรุงเทพมหานคร โดยผลที่ได้คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเอกสารจริงภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ จำนวน 50 ข้อ โดยแบบทดสอบชุดนี้มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.47 ค่าความเที่ยง 0.80 ค่าความคลาดเคลื่อนของการวัด 3.34 ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 – 0.80 จำนวน 47 ข้อ ส่วนอีก 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.20 นอกจากนี้ในระหว่างการวิจัยยังพบอีกว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำข้อสอบที่มีลักษณะเป็นสากลได้ เช่น ตัวขมการแสดง ไบเรจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา ชูวานนท์ (2529) ส่วนสิ่งที่อาจจะเป็นปัญหาทำให้นักเรียนไม่เข้าใจคือ เอกสารที่เป็นลายมือของเจ้าของภาษา เนื่องจากมีโอกาสพบเห็นในชั้นเรียนน้อย นอกจากนี้นักเรียนยังติดกับลักษณะการอ่านแบบดั้งเดิม คือ การอ่านแบบช้า ๆ และพยายามแปลความหมายของคำทุกคำ

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการใช้เอกสารจริงในการเรียนการสอนพบว่าเอกสารจริงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนภาษาที่ดีขึ้นทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่านผู้เรียนได้ฝึกโดยใช้เอกสารจริงนี้มีผลสัมฤทธิ์ในระดับที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตามการศึกษากการใช้เอกสารจริงเหล่านี้เป็นการศึกษาภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนในประเทศไทยมาเป็นเวลานานแล้ว ได้แก่ ภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส ส่วนภาษาญี่ปุ่นนั้นยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษามาก่อน นอกจากนี้เนื่องจากลักษณะพิเศษของภาษาญี่ปุ่นที่มีตัวอักษร 3 ชนิด เขียนผสมกันในประโยคเดียวจึงทำให้เป็นอุปสรรคในการนำเอกสารจริงมาใช้ในชั้นเรียนระดับต้น ทำให้ผู้สอนส่วนมากมักจะไม่ใช่เอกสารจริงที่เป็นภาษาญี่ปุ่น

ในชั้นเรียนมากนัก อย่างไรก็ตามเนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้เป็นเนื้อหาภาษาในระดับต้นที่สามารถใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นในระดับนี้จนจบแล้วจึงน่าจะเข้าใจเอกสารจริงที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะทำการศึกษาถึงความเข้าใจในเอกสารจริงภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในเอกสารจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสำรวจระดับความเข้าใจและได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมา 1 ชุดเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและทัศนคติที่มีต่อเอกสารจริงของนักเรียนด้วย